‘Verpleegkundigen en verzorgenden weten plotseling weer waarom ze voor het vak hebben gekozen’

Het post-coronatijdperk

MARIAN ADRIAANSEN

INFECTIEZIEKTEN

Over het algemeen vinden verpleegkundigen infectieziekten niet interessant. Het is een verschijnsel dat in een ver verleden weleens voorkwam, maar tegenwoordig niet meer aan de orde is. De Spaanse griep, waar miljoenen mensen aan stierven, dateert uit een ver verleden. Tbc komt bijna niet meer voor en kan met pillen worden bestreden in plaats van met maandenlange ligkuren in de buitenlucht. Hiv is tegenwoordig een chronische ziekte, en ebola komt alleen voor in Afrika. Studenten verpleegkunde leren al in de eerste maand van de opleiding hoe ze hun handen moeten wassen en vinden het verder in hun beroeps carrière vaak een overbodige handeling. Het aantrekken van isolatiekleding is een vaardigheid die vervolgens ook weer snel vergeten wordt, omdat het geen dagelijkse praktijk is.

NIEUW VIRUS

En dan opeens waart het coronavirus rond, weet eigenlijk niemand goed hoe dit virus zich gedraagt en merken we dat er veel mensen ernstig ziek van worden en zelfs overlijden. Het treft ook jonge mensen in de directe familiekring. Verpleegkundigen en verzorgenden weten plotseling weer waarom ze (eens) voor het vak hebben gekozen: mensen helpen die in acute of chronische nood verkeren en het niet meer alleen kunnen redden. Mensen die familie missen en alleen nog contact met naasten kunnen hebben via telefoon of beeldbellen. Het begrip ‘zelfmanagement’ is even niet aan de orde; het wordt juist heel belangrijk om met een patiënt te praten over zingeving en wat hij nog wil in zijn leven. Er vinden vele debatten plaats over mogelijke triage op de IC, terwijl in werkelijkheid die triage al veel eerder gebeurt, namelijk in een gesprek met de arts thuis of in het verpleeghuis, wanneer betwijfeld wordt of de patiënt de IC überhaupt zal overleven. Beelden laten zien dat verpleegkundigen zich onvermoeibaar op de patiëntenzorg zelf storten, uiteindelijk verlost van heel veel bureaucratische rompslomp. Het feit dat veel mensen in verpleeghuizen overlijden, is lang onder de radar gebleven. De overvolle IC's bieden immers een meer heroïsche aanblik; een aanblik van patiënten verbonden met complexe beademingsapparatuur. Een ongekende en beangstigende wereld.

NA DE CRISIS

De coronacrisis levert veel ontroerende, droevige en mooie beelden op, die de moeite waard zijn om later te worden herinnerd, wanneer we onze vitaliteit weer hebben terugvonden. In deze beelden ziet de gekortwiekte Nederlander, thuis verblijvend met werk en kleine kinderen, een rechtvaardiging voor deze ontberingen. Dat houdt hem binnen. Hoe ziet de verpleegkundige wereld er na de coronacrisis uit? De gestegen maatschappelijke waardering voor een inmiddels onmisbare beroepsbeoefenaar zal nog een aantal jaren voortduren. Dat zal uitmonden in meer aanmeldingen van studenten voor de opleiding, blijvende terugkeer van verpleegkundigen die het vak verlaten hebben, meer zeggenschap en meer zorg op afstand. Gedwongen door de omstandigheden blijkt plotseling heel veel mogelijk bij zowel verpleegkundigen als patiënten. Er is ongetwijfeld veel technologie uitgevonden die nog bruikbaar is na de crisis. De erkenning van het belang van menselijk contact zonder beschermingsmateriaal is inmiddels diepgeworteld. Nederland raakt minder afhankelijk van slechts enkele internationale fabrikanten van beschermingsmaterialen, want we hebben inmiddels onze les geleerd. En hoewel we voortdurend bang zijn voor onze privacy, zal contactonderzoek in de toekomst niet meer hetzelfde zijn, omdat bij een volgende uitbraak de gebruikelijke methode omslachtig en te tijdrovend blijkt te zijn.

LIVING LAB

De coronacrisis zelf kan beschouwd worden als een living lab waarin verpleegkundigen en verzorgenden hebben kunnen oefenen om zich voor te bereiden op een nieuwe toekomst, waarin hun deskundigheid wordt erkend. Beelden genoeg om de maatschappij daaraan te herinneren. En natuurlijk gaan we weer terug naar onze ‘normale’ staat van zijn: de economie herstelt zich en de kinderen gaan terug naar de kinderopvang, nu gebleken is dat deze een belangrijke rol vervult. Hopelijk hebben we ook oog voor een goede opvang van zorgverleners die aan hun living lab een trauma of financiële problemen hebben overgehouden. 📌